

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z wniosku T. Z.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 9 lipca 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 czerwca 2018 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację odwołującego się T. Z. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z 31 października 2017 r., sygn. akt III U (...), którym Sąd ten oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. z 14 lipca 2017 r. oraz z 22 sierpnia 2017 r., którymi organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury wskazując, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

W dniu 28 czerwca 2017 r. T. Z. złożył kolejny wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury, do którego dołączył świadectwo pracy z zakładu F.U.-

H. „A.” w W. oraz świadectwo pracy w szczególnych warunkach, wystawione w dniu 14 czerwca 2017 r. przez F. SA. w W. za okres zatrudnienia w Z.

W sprawie ustalono, że T. Z. został zatrudniony w Z. w W. od dnia 1 lipca 1975 r. i do dnia 27 października 1975 r. pracował na stanowisku ustawiacza maszyn do obróbki skrawaniem. W okresie od 28 października 1975 r. do 13 października 1977 r. odwołujący odbywał zasadniczą służbę wojskową. Następnie w okresie od 15 listopada 1977 r. do 28 lutego 1981 r. pracował jako operator przy wytaczaniu kół rozrządu, od 1 marca 1981 r. do 28 marca 1985 r. jako operator wielomaszynowej obróbki skrawania, od 1 kwietnia 1985 r. do 30 listopada 1988 r. pracował na stanowisku operatora maszyn i urządzeń. Następnie z dniem 1 grudnia 1988 r. odwołujący został przeniesiony na stanowisko ustawiacza maszyn i urządzeń i na tym stanowisku pracował do 23 lipca 1989 r. Z dniem 24 lipca 1989 r. został przeniesiony na stanowisko maszynisty sprężarek i pomp-ślusarza remontowego i pracował na tym stanowisku do 31 grudnia 1998 r. W angażach znajdujących się w aktach osobowych podano, że w okresie od 1 października 1992 r. do 31 grudnia 1998 r. odwołujący zajmował stanowisko montera instalacji przemysłowej, ślusarza remontowego.

Odwołujący w okresie zatrudnienia do 23 lipca 1989 r. obsługiwał półautomaty i automaty tokarskie, przy obróbce kół zębatych, a następnie obrabiając detale żeliwne. Odwołujący wykonywał czynności w hali produkcyjnej w W. Z. nie posiadała odlewni. Odlewnia mieściła się w F. w W., skąd odlewy żeliwne były dostarczane do Z., celem wykonania detalu na potrzeby produkcji samochodów.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w O. wyrokiem z 31 października 2017 r., sygn. akt III U (...) oddalił odwołanie wnioskodawcy, bowiem ocenił, że organ rentowy wydał prawidłową decyzję, a wnioskodawca nie wykazał co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ponieważ w okresie od 2 stycznia 1978 r. do 23 lipca 1989 r. odwołujący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach, o której mowa w Wykazie A Dział III poz. 23 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżyła apelacją strona odwołująca się, zarzucając mu naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 1440 ze zm.) w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.; § 19 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz art. 232 k.p.c.

Sąd Apelacyjny w wyniku rozpoznania apelacji oddalił ją, stwierdzając, że nie zawiera ona uzasadnionych podstaw.

Sąd Apelacyjny uzupełnił materiał dowodowy, przesłuchując uzupełniającą w charakterze strony T. Z. , a także żądając nadesłania Zarządzenia wewnętrznego nr (...) z dnia 9 kwietnia 1984 r. Dyrektora Naczelnego F. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w F.. Przeprowadzone uzupełniające postępowanie dowodowe nie zmieniło jednak oceny prawidłowych ustaleń dokonanych przez Sąd Okręgowy.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ocenił, iż świadectwo pracy przedstawione przez odwołującego się zostało wystawione nieprawidłowo i nie może stanowić podstawy do przyznania odwołującemu prawa do emerytury. Przede wszystkim sam wnioskodawca zaprzeczał, aby od 1 października 1992 r. do 31 grudnia 1999 r. wykonywał prace - roboty wodno-kanalizacyjne oraz budowa rurociągów w głębokich wykopach na stanowisku monter instalacji przemysłowych i sanitarnych. Przesłuchiwany konsekwentnie zeznawał, iż od dnia 24 lipca 1989 r. do 31 grudnia 1998 r. pracował na stanowisku maszynisty sprężarek i pomp-ślusarza narzędziowego i zajmował się jedynie sprężarkownią oraz wykonywał prace polegające na obsłudze stacji sprężarek i na remoncie urządzeń tej stacji, tj. sprężarek i pomp.

Zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd Okręgowy prawidłowo ocenił, że do pracy w szczególnych warunkach nie podlega zaliczeniu okres zatrudnienia od 2 stycznia 1978 r. do 23 lipca 1989 r. T. Z. wywodził, że w tym okresie wykonywał pracę w szczególnych. Analiza akt osobowych odwołującego, jak również jego zeznania uzupełnione przed Sądem Apelacyjnym, jak też nadesłane Zarządzenie wewnętrzne nr (...) z dnia 9 kwietnia 1984 r. Dyrektora Naczelnego F. w sprawie

stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach w F., nie dają jednak podstaw do takiej kwalifikacji czynności wykonywanych przez odwołującego w spornych okresach, jaka dokonana została w przedłożonym świadectwie pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zaznaczył również, że odmawiając prawa do wcześniejszej emerytury, Sąd pierwszej instancji nie powoływał się na przyporządkowanie pracodawcy do określonego działu przemysłu, ani na nazwę zajmowanego przez wnioskodawcę stanowiska, co sugeruje apelujący. Szczegółowo badał, jakie czynności wykonywał on w spornym okresie zatrudnienia. Przedmiotowo istotnym dla rozstrzygnięcia, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach jest charakter wykonywanej pracy, a nie formalna nazwa zajmowanego stanowiska i taka ocena została dokonana przez Sąd Okręgowy. Sąd odwoławczy uznał, iż skarżący nie zdołał wykazać błędów w rozumowaniu Sądu pierwszej instancji, bądź też niezgodności tego rozumowania z zasadami doświadczenia życiowego. Nowe dowody przedstawione przez T. Z. nie mogą stanowić podstawy do zaliczenia spornego okresu od 2 stycznia 1978 r. do 23 lipca 1989 r. do pracy w szczególnych warunkach. Tym samym nie wykazał on 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną wnioskodawca w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 (potrzeba dokonania wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości) i pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c. Skarżący nie wyjaśnił w żaden sposób, które przepisy i w jakim zakresie budzą poważne wątpliwości w orzecznictwie. Wskazano natomiast, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, bowiem naruszone zostały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. zawarte w wykazie A dział III poz. 23 oraz w wykazie A w dziale III poz. 23 pkt 3 stanowiącym załącznik nr 1 do zarządzenia nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej skarżącego T. Z. w całości oraz o zasądzenie od skarżącego T. Z. na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi kasacyjnej według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje potrzeba dokonania wykładni przepisów prawa wywołujących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, przepisy mające być przedmiotem wykładni Sądu Najwyższego powinny należeć do katalogu przepisów, których naruszenie przez sąd drugiej instancji zarzucono w ramach podstawy skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 września 2002 r., I PKN 682/01, OSNP 2004 nr 12, poz. 211). Rzeczą skarżącego jest zaś wykazanie, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości

polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, LEX nr 315351; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, LEX nr 57231; z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 2-4, poz. 43 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiście jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów. W tym wyraża się publicznoprawny charakter skargi kasacyjnej. Celem realizowanym w wyniku rozpoznania skargi kasacyjnej jest bowiem ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni przepisów prawa oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój jurysprudencji i prawa pozytywnego, a nie korekta orzeczeń wydawanych przez sądy powszechne (postanowienie Sądu Najwyższego z 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000 nr 7-8, poz. 147).

Natomiast, przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia

skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżący w ogóle nie wskazał w treści skargi kasacyjnej, jak również w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, jakie przepisy wymagają wykładni ze strony Sądu Najwyższego oraz na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne, jakie miałyby ujawnić się w niniejszej sprawie. Przeciwnie, cała treść uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania wskazuje raczej na to, że w ocenie skarżącego, Sąd drugiej instancji dokonał wykładni przepisów sprzecznej z utrwaloną linią orzecniczą, czym w sposób oczywisty naruszył prawo, tym bardziej nie wiadomo, jakie wątpliwości interpretacyjne miałyby być rozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy. W związku z powyższym omawiana przesłanka nie mogła stanowić podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w niniejszej sprawie.

Nie można również uznać, że skarżący w niniejszej sprawie wykazał, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Skarżący nie wykazał jakiegokolwiek naruszenia prawa, tym bardziej oczywistego naruszenia prawa, które mogłoby uzasadniać przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Argumentacja skarżącego sprowadza się w istocie do polemiki z oceną stanu faktycznego i materiału dowodowego dokonaną przez Sady i jako taka, w świetle art. 398³ § 3 k.p.c., nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej. Dodać przy tym należy, że wbrew twierdzeniom skargi, Sąd drugiej instancji, w ślad za Sądem Okręgowym, nie ograniczył się jedynie do porównania nazw stanowisk zajmowanych przez skarżącego i wymienionych w wykazie A, lecz dokonał analizy charakteru zadań i obowiązków wykonywanych przez skarżącego na zajmowanych stanowiskach i dopiero w efekcie tej analizy uznał, że skarżący nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów ma swoje oparcie w § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).